

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 5Co/76/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8710206848
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Világiová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8710206848.4

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Világiovej a sudcov JUDr. Zlaty Simkovej a JUDr. Karola Krochtu v právnej veci žalobcu: W. H., C.. XX.XX.XXXX, S. XXX XX Š., A. Š. XXX, zastúpený: JUDr. Mariánom Kollárom, advokátom so sídlom Mnoheľova 22, 058 01 Poprad, proti žalovanej: Y.. B. R., C.. XX.XX.XXXX, S. XXX XX Š., M. XXX, o ochranu osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad, č.k. 11C/128/2010-432 zo dňa 26. 02. 2019 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v jeho napadnutej časti, t.j. vo výroku o trovách konania.

Stranám náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. Žalobu zamietol. II. Vyslovil, že žalovaná ma právo na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. O výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom samostatným uznesením.

2. Právne odôvodnil súd prvej inštancie svoje rozhodnutie ust. § 11 Občianskeho zákonníka. Výrok o trovách konania ust. § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej CSP).

3. Súd prvej inštancie konštatoval, že vzhľadom na závery a zhodnotenie jednotlivých posudkov a vyhodnotení sporného materiálu má za to, že žaloba je nedôvodná, žalobca neuniesol dôkazné bremeno a z listinných dôkazov súd mal preukázané, že pisateľkou sporného podpisu nie je žalovaná, na základe ktorého bola podaná žaloba zo strany žalobcu voči žalovanej, a to titulom ochrany osobnosti, keďže súd nemal preukázané, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, to znamená, že neboli porušené jeho práva tak, ako to ustanovuje § 11 Občianskeho zákonníka, ktorý hovorí, že fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej slobody. To znamená, že žalobca by bol úspešný v prípade, ak by bolo preukázané, že pisateľkou spornej písomnosti je žalovaná, a tým by sa zasiahlo do jeho osobnosti. Z vykonaného dokazovania však bol preukázaný opak, a preto súd má za to, že nedošlo k zásahu na ochranu osobnosti zo strany žalovanej, a preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

4. Súd v sporovom konaní nemá povinnosť ani právo upozorňovať účastníkov na nedostatočné dôkazy, prípadne chýbajúce dôkazy a navrhovať im predloženie takých dôkazov, ktoré dostatočne podporia ich tvrdenia. Takýto postup súdu by bol v rozpore nielen s ustanovením čl. 8 CSP, ale aj so zásadou rovnosti účastníkov konania. Pre úspech v sporovom konaní je nevyhnutné, aby strana sporu uniesla svoje dôkazné bremeno, t.j. dokázala pred súdom pravdivosť svojich tvrdení v relevantných hmotnoprávných skutočnostiach, a to prioritne žalobca v podanej žalobe a žalovaný v podanom vyjadrení k žalobe. Za výsledok sporového konania je tak plne zodpovedná sama sporová strana. Žalobca svoj nárok

síce uplatnil avšak vo výške, ktorú nemožno preskúmať. Bez potrebnej špecifikácie je nárok žalobcu nepreukázaný a nepreskúmateľný.

5. Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie ust. § 255 ods. 1 CSP. Konštatoval, že súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Súd priznal úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, nakoľko v tomto konaní bola úspešnejšou stranou v celom rozsahu.

6. Proti tomuto uzneseniu včas podal odvolanie žalobca, a to iba voči výroku II., ktorým súd vyslovil, že žalovaná má právo na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Uviedol, že aj keď nesúhlasí s vyhodnotením vykonaného dokazovania, nepodal odvolanie aj voči meritórnemu rozhodnutiu o zamietnutí žaloby. Výrok o trovách konania však považuje za zjavne nespravodlivý voči jeho osobe. Je toho názoru, že celé toto konanie je výnimočné, a preto mal súd prvej inštancie postupovať v zmysle ust. § 257 CSP a nepriznať trovy konania nikomu z procesných strán, lebo tu existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania, nie zavinením žalobcu sa dostal do dôkaznej tiesne, čím sa v celom rozsahu otočila jeho pozícia, ktorú vnímal ako poškodená strana ešte pred podaním žaloby na ochranu osobnosti. Zo žalobcom zistených skutkových tvrdení a dôkaznej podpory jeho známych R. I. X. R. O., ktorí svojim vlastným poznaním a svojimi závermi ho utvrdili v tom, že uvedené písomné podanie bolo napísané práve žalovanou a následne aj poslané na Okresnú prokuratúru v Poprade v jeho mene. Dokonca za pomoci R. I. bol zabezpečený znalecký posudok č. 74/29 zo dňa 25. 10. 2009 W.. Y. C., ktorý ho utvrdil v presvedčení, že pisateľkou podania bola skutočne Y.. B. R.. Po podaní žaloby súd pribral znalkyňu Q.. K. O., ktorá vypracovaním znaleckého posudku č. 49/2011 zo dňa 16. 09. 2011 v celom rozsahu potvrdila závery zistené už znalcom W.. Y. C.. Na základe vznesených námietok žalovanej súd poveril Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline vykonať kontrolné znalecké dokazovanie. Znalecký posudok č. 42/2013 zo dňa 19. 02. 2013 spochybňuje závery obidvoch predchádzajúcich znaleckých posudkov a zmenil ich záver v tom, že vylúčil žalovanú ako pisateľku sporného písomného podania. Samozrejme s takouto zmenou dôkaznej situácie nemôže žalobca súhlasiť a domáhal sa vykonať v rámci ďalšieho dokazovania aj výsluchov všetkých znalcov tak, aby boli dodržané kritéria riadneho hodnotenia dôkazov. Až po podanom odvolaní Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 5Co/69/2014-302 zo dňa 31. 03. 2015 vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s tým, aby bol zabezpečený spravodlivý proces a následne aj garantované práva sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie vypočul znalcov, pričom až v priebehu roku 2018 bolo zistené, že W.. Y. C. nebude možné vypočuť, lebo prekonal štyri mozgové príhody a jeho zdravotný stav mu znemožnil vykonanie tohto dôkazu. Ak by bol súd prvej inštancie rešpektoval žalobcom navrhované vypočutie všetkých znalcov už dňa 17. 04. 2014, nebol by sa žalobca dostal do takej dôkaznej tiesne a už pred 4 rokmi by bol uskutočnený aj výsluch W.. Y. C.. V rozpore s čl. 6 CSP sa dostal ako žalobca do absolútne nepriaznivej situácie. Ďalšie vykonané dokazovanie výsluchmi svedkov R. O. X. R. I. ustálený skutkový stav práve na základe ich vyjadrení pred podaním žaloby zmenili úplne pozíciu žalobcu, lebo uvedení svedkovia žalobcovi z neznámych dôvodov uviedli, že si na žiadne bližšie okolnosti obsahu podania ani samotného zaslania listu na Okresnú prokuratúru v Poprad práve žalovanou nepamätajú. Vyhlásený rozsudok preto žalobca považuje za nespravodlivý. Navrhol rozsudok zmeniť a nepriznať žiadnej trovy konania vzhľadom na existenciu okolností hodných osobitného zreteľa. Ďalej žalobca poukázal na svoje finančné a majetkové pomery. Je poberateľom starobného dôchodku vo výške 416 Eur a výsluhového dôchodku 400 Eur. Jeho manželka poberá starobný dôchodok vo výške 370 Eur. Po zaplatení platieb spojených s užívaním rodinného domu vo výške 300Eur mesačne zvyšok finančných prostriedkov musí zodpovedne použiť na stravu a hlavne absolvovanie sústavných lekárskeho vyšetrení za použitia osobného motorového vozidla v okresnom meste, lebo jeho manželka sa lieči na vážne ochorenie zápalu pankreasu, cirhózy pečene a vysokého štádia cukrovky. Po posledných ortopedických vyšetreniach sa musí podrobiť aj operácii bedrového kĺbu. Ako to vyplýva z uvedených skutočností, rozhodnutie súdu prvej inštancie o povinnosti zaplatiť trovy konania žalovanej celú rodinu žalobcu dostanú do finančnej núdze. V dôsledku toho nebude možné z jeho strany zabezpečiť štandardnú starostlivosť jemu a jeho manželke vzhľadom na vek a existenciu zdravotných problémov.

7. Odvolanie žalobcu bolo doručené na vyjadrenie žalovanej. Zo strany žalovanej vyjadrenie k odvolaniu zaslané nebolo.

8. Odvolací súd na základe podaného odvolania preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti, t.j. vo výroku o trovách konania, v zmysle zásad uvedených ust. § 379 a nasledujúcich CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 385 C.s.p. a contrario a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadom, akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

10. V danom prípade bol napadnutý žalobcom iba výrok II. rozsudku, ktorým súd prvej inštancie stanovil, že žalovaná má právo na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 % a o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom samostatným uznesením.

11. Súd prvej inštancie popisuje dôvody, pre ktoré by mal odvolací súd aplikovať ust. § 257 CSP. Napriek tomu, že fakticky bola plne úspešná žalovaná, žalobca tvrdí, že nie svojim zavinením sa dostal do dôkaznej tiesne, čím sa v celom rozsahu otočila jeho pozícia. Vychádzal zo zistených skutkových tvrdení a dôkaznej podpory jeho známych R. I. X. R. O.. Zároveň zo znaleckého posudku č. 74/2009 zo dňa 25. 10. 2009 W.. Y. C., ktorý ho utvrdil v jeho presvedčení, že pisateľkou podania bola skutočne žalovaná. Aj po tom, čo súd prvej inštancie pribral znalkyňu Q.. K. O., táto vypracovala znalecký posudok č. 49/2011 zo dňa 16. 09. 2011, v ktorom v celom rozsahu potvrdila závery zistené už znalcom W.. Y. C.. Na základe vznesených námietok u žalovanej súd až následne poveril Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline vykonať kontrolné znalecké dokazovanie. Až znalecký posudok č. 42/2013 zo dňa 19. 02. 2013 spochybňuje závery obidvoch predchádzajúcich znaleckých posudkov. So zmenou dôkaznej situácie žalobca nesúhlasil a domáhal sa vykonať ďalšie dokazovanie. Po odvolaní, ktoré vo veci podal, odvolací súd uznesením č.k. 5Co/69/2014-302 zo dňa 31. 03. 2015 zrušil rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu zabezpečenia spravodlivého procesu. Podľa pokynov odvolacieho súdu súd prvej inštancie vypočul znalcov Q.. K. O. X. W.. W. I.. Opakovať výsluch znalca W.. Y. C. však už nemohol, pretože bolo zistené, že tento prekonal štyri mozgové príhody a jeho zdravotný stav mu znemožnil vykonanie tohto dôkazu. Zároveň okrem výnimočnosti konania poukázal žalobca aj na svoju finančnú situáciu, keď poberá dôchodok vo výške 416 Eur, výsluhový dôchodok vo výške 400 Eur, teda spolu má príjem 816 Eur a jeho manželka poberá zdravotný dôchodok vo výške 370 Eur. Konštatoval však, že po zaplatení platieb spojených s užívaním rodinného domu vo výške 300 Eur mesačne musí ešte zabezpečiť stravu, ale aj absolvovanie sústavných lekárskeho vyšetrení s použitím motorového vozidla. Poukázal na zlý zdravotný stav svojej manželky i na skutočnosť, že pokiaľ bude musieť zaplatiť trovy žalovanej, dostane sa jeho celá rodina do finančnej tiesne.

12. Podľa ust. § 255 ods.1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

13. Podľa ust. § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

14. Z komentára k ust. § 257 CSP vyplýva, že účelom tohto ustanovenia je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného absolútného práva. Toto ustanovenie je výrazom skutočnosti, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kauzistický, aby postihol celú rozmanitosť života, právo sa dotvára sudcovským výkladom v medziach ustanovených všeobecnými podmienkami uvedenými v zákone, za splnenia ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru o náhrade trov konania, než by plynul s použitia všeobecných zásad náhrady trov konania. Civilný sporový poriadok vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v danom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodného osobitného zreteľa.

15. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu v konaní, teda ust. § 255 CSP. Aplikácia ust. § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď síce sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania podľa ust. § 255 CSP, ale súd dôjde k záveru, že súd tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhrady trov celkom alebo sčasti neprizná. Výnimočnosť môže spočívať v okolnosti danej veci. Žalobca

vidí tieto dôvody vzhľadom na dôkaznú situáciu a nemožnosť vypočúť znalca pre jeho chorobu tak, ako je to popísané vyššie, ale aj na okolnosti na svojej strane a na strane jeho manželky. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa ust. § 257 CSP sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom.

16. V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/5/2011 zo dňa 18. 01. 2012, ktorý ešte k výkladu bývalého ust. § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku uviedol, že toto ustanovenie neslúži k zmierňovaniu majetkových rozdielov medzi účastníkmi konania, ale k riešeniu situácie, v ktorej je nespravodlivé, aby ten, kto dôvodne bránil svoje porušené alebo ohrozené práva, alebo právom chránené záujmy, získal náhradu trov, ktoré pri tomto konaní dôvodne vynaložil. Rozhodnutie súdu, podľa ktorého ten, kto v konaní napokon uspel znášal svoje náklady sa preto bude javiť spravodlivým predovšetkým vzhľadom na existenciu okolností súvisiacich so stavom pred začatím sporu, so správaním sa účastníkov v priebehu sporu, s okolnosťami uplatnenia nároku a pod.

17. Žalobca považuje rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania za nespravodlivý. Má za to, že v danom prípade bolo potrebné použiť ust. § 257 CSP v znení tak, ako to uviedol odvolací súd vyššie. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie správne aplikoval na zistený skutkový stav čo do trov konania ust. § 255 CSP. Žaloba vo veci bola v celom rozsahu zamietnutá. Tak ako správne konštatoval súd prvej inštancie pre úspech v sporovom konaní je nevyhnutné, aby strana sporu uniesla svoje dôkazné bremeno, t.j. dokázala pred súdom pravdivosť svojich tvrdení relevantných hmotnoprávných skutočnostiach, a to prioritne žalobca v podanej žalobe a žalovaný v podanom vyjadrení k žalobe. Za výsledok sporového konania je tak plne zodpovedná sama sporová strana. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že žalobca bol úspešný v odvolacom konaní, keď Krajský súd v Prešove v uznesení č.k. 5Co/69/2014-302 zo dňa 31. 03. 2015 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie z dôvodu zabezpečenia spravodlivého procesu a následne aj garantovaného práva strany sporu na riadne zdôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie rešpektoval pokyn odvolacieho súdu pričom vypočul znalcov Q.. K. O. Y. Q.. W. I.. Skutočnosť, že znalec W.. Y. C. prekonal štyri mozgové príhody a jeho zdravotný stav mu znemožnil vykonanie dôkazu, teda jeho výsluchu, nemožno pripočítať v neprospech žalovanej, ktorá sa v celom konaní bránila, že podanie na prokuratúru nezaslala. To, že ani výsluch svedkov R. O. X. R. I. úplne nezmenil pozíciu žalobcu, lebo uvedení svedkovia z jemu neznámych dôvodov uviedli, že si na bližšie okolnosti obsahu podania ani samotného listu na Okresnú prokuratúru v Poprade nepamätajú, tiež nemožno pripočítať v neprospech žalovanej. Teda odvolací súd má za to, že v danom prípade nemožno skutočnosť, že sa žalobca dostal do dôkaznej tiesne, ktorá otočila jeho pozíciu z dôvodu, že žalovaná namietala skutočnosť, že list nenapísala a na prokuratúru neposlala a navrhovala ďalšie vykonanie dokazovania znaleckým posudkom, považovať za zjavne nespravodlivý proces vo vzťahu k osobe žalobcu. Zároveň z toho dôvodu nemožno ani toto konanie považovať za výnimočné tak, aby bolo možné použitie ust. § 257 CSP a aplikácia dôvodov hodných osobitného zreteľa z vyššie uvedeného dôvodu.

18. Odvolací súd sa zaoberal aj sociálnou situáciou žalobcu. Tento je poberateľom starobného dôchodku vo výške 416 Eur a výsluhového dôchodku vo výške 400 Eur. Teda sám poberá dôchodok vo výške 816 Eur. Manželka žalobcu poberá dôchodok vo výške 370 Eur. Pokiaľ aj spolu platia za platby spojené z užívaním rodinného domu 300 Eur mesačne a vynakladajú značné prostriedky aj na absolvovanie lekárskeho vyšetrení, nemožno v danom prípade príjem do rodiny vo výške 1 170 Eur pre dve osoby (žalobca netvrdí, že má nejakú vyživovaciu povinnosť), považovať stav čo do sociálnej situácie žalobcu za hodný osobitného zreteľa. Zároveň žalobca nepripojil k odvolaniu žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali, že je skutočne v zlej sociálnej situácii a že manželka vynakladá značné finančné prostriedky z dôvodu liečenia. Preto toto jeho tvrdenie nebolo ani riadne preukázané.

19. Preto odvolací súd podľa ust. § 387 ods.1 a 2 CSP potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti, teda o výroku o trovách konania, ako vecne správny.

20. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 CSP spojeným s ust. § 255 ods.1 CSP. Neúspešný žalobca nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo a úspešnej žalovanej vzhľadom na to, že vyjadrenie k odvolaniu nepodala, žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli. Preto odvolací súd vyslovil, že náhradu trov odvolacieho konania stranám nepriznáva.

21. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.